

УДК 636.1.088:612.176

ВИДИ СТРЕСУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СПОРТИВНИХ КОНЕЙ

Кабасова І.О., аспірант,

Kabasova@ukr.net

Петрушко Н.П., к. с.-х. н., доцент[©]

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

Анотація. У роботі описані різні види стресів, які зустрічаються у конярстві, стадії розвитку стрес-реакції та її вплив на здоров'я та функціональний стан спортивного коня, його роботоздатність під час тренінгу та надані пропозиції щодо підвищення стресостійкості коней під час участі у змаганнях.

Ключові слова: кінь, стрес, спортивна роботоздатність, тренінг спортивних коней.

Актуальність проблеми. У той час, коли вимоги до спортивних коней неухильно зростають, нервова система спортивних коней знаходиться в постійному стресі [2]. Елементи виїждження вимагають все більшої відпрацьованості і чистоти виконання, курс-дизайнери ускладнюють маршрути конкуру за рахунок «гри з відстанями», кроси триборства вимагають від коней високого рівня координації та ідеального підкорення та інше. У зв'язку з цим, найчастіше виходять з ладу найбільш слабкі ланки організму, а саме: серцево-судинна та дихальна системи, нервово-рефлекторні механізми координації рухів, сухожильно-зв'язковий апарат та інші.

Мета дослідження. Описати різні види стресів які зустрічаються у конярстві, стадії розвитку стрес-реакції та її вплив на здоров'я та функціональний стан спортивного коня, його роботоздатність під час тренінгу та участі у змаганнях. Надати рекомендації щодо підвищення стресостійкості спортивних коней у період підготовки та участі у змаганнях.

Матеріал та методи дослідження. В якості матеріалу для проведення дослідження були використані результати різних методик тренінгу спортивних коней, матеріали досліджень щодо видів стресу які зустрічаються у конярстві та їх впливу на спортивних коней під час підготовки та участі у змаганнях.

Результати дослідження. Поняття стресу ввів канадський вчений Ганс Сельє в 1936 році. Під стресом він розумів особливий стан організму при дії на нього різних чинників навколишнього середовища. Копіткі дослідження показали, що незалежно від виду стрес-агента в організмі ви-

© Кабасова І.О., Петрушко Н. П., 2016

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини

никають дуже схожі у відповідь реакції [1]. При дії стрес-агента тварина або пристосовується до нових умов, або захворює та навіть гине після зіткнення з ним. Ганс Сельє підрозділяє відповідні реакції на три стадії:

- Стадія тривоги або мобілізації – відбувається загальна мобілізація захисних механізмів організму, здійснюється транспортування запасів глюкози і резервного жиру до мозку і м'язів. Ця фаза триває від 6 до 48 годин.

- Стадія резистентності або адаптації – ця стадія характеризується нормалізацією всіх функцій організму на новому адаптаційному рівні. Вона триває до декількох тижнів. Якщо стрес-чинник продовжує свою інтенсивну дію, то виникає наступна стадія.

- Стадія виснаження – вона настає, коли, не дивлячись на посилене функціонування всіх систем організму, стрес-агент виявляється «сильнішим». Наступає «дистрес», організм тварини «ламається» в найслабкішому місці, захворює. Якщо стрес-чинник продовжує діяти, то зрештою він викликає загибель тварини.

Впродовж всього життя коні, як і люди, схильні до впливу багатьох чинників, здатних викликати стрес. Перебування тварин у стресовому стані на 70 - 80% залежить від систем утримання, виховання та тренінгу і лише на 20 - 30% від генетичного матеріалу [4].

Таким чином, можна перерахувати наступні чинники, що впливають на стресовий стан організму: зоотехнічні стреси (температура та вологість повітря, світло, шум), кормові стреси, транспортний стрес, технологічні стреси [3]. До останніх можна віднести маленький розмір стайні, незручне обладнання годівниць, зміна часу годування, вихову і тренінгу, переміщення коня із денника у денник та інше. До технологічного стресу так само можна віднести неадекватний тренінг, завищені вимоги до коня, коли він фізично або морально не готовий до дій вершника.

Оптимальними умовами тренування спортивних коней є знаходження їх у стадії адаптації, коли організм вже пристосувався до нових умов, і надалі тільки коректує «у відповідь» реакції на той або інший подразник, що знов поступає. Також треба звернути окрему увагу на цілу групу стрес-факторів з якими стикаються коні під час участі у змаганнях. Це і транспортування, і порушення режиму годування, і нова конюшня та сусіди, «чужі» тренувальні та змагальні майданчики, натовп людей, гомін, гучна музика та інше. Не кожен кінь може зосередитись на виконанні вправ змагальної програми під впливом цих факторів. Тому важливим елементом у програмі підготовки до змагань є зниження реакції коня на подразнюючі чинники, що надалі дасть можливість отримати об'єктивну оцінку робото-здатності для проведення більш точної селекційної роботи.

Висновки

Під час тренінгу та участі у змаганнях організм коня постійно стикається із впливом різноманітних стрес-факторів, що негативно впливає на його здоров'я, функціональний стан та спортивну роботоздатність.

З метою підвищення стресостійкості коней в умовах змагальної діяльності необхідно: чітко та неухильно дотримуватись всіх зоотехнічних умов утримання; під час тренінгу коней поступово збільшувати навантаження, складність вправ; враховувати необхідність розвинення не тільки фізичних якостей коней, але приділяти увагу також питанням психологічної підготовки до змагань.

Література

1. Вогралик М.В. Механизм стрессорных реакций у спортивных лошадей / М.В. Вогралик, Г.А. Послов // Ветеринария. – 1981. – №4. – С. 59 – 60.
2. Полозков А.И. Влияние тренинга в среднегорье и препаратов аутогенной крови на функциональное состояние и работоспособность быстророальных лошадей: дис. ... канд. биол. наук: 03.00.13 / Полозков Александр Иванович. – ВНИИК, 1985. – 166 с.
3. Сапожникова О.Г. Влияние стрессовых ситуаций на организм спортивных лошадей и разработка методов их коррекции: автореф. дис. ... канд. биол. наук: 06.02.01 / О.Г. Сапожникова. – Ставрополь, 2010. – 23 с.
4. Судаков К.В. 60 лет классической концепции стресса: ее новые аспекты / К.В.Судаков // Тез. докл. I Росс, конгр. по патофизиологии. – М. – 1996. – С. 218.

ВИДЫ СТРЕССА И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА СПОРТИВНЫХ ЛОШАДЕЙ

Кабасова И.А., аспирант,
Kabasova@ukr.net

Петрушко Н.П., к. с.-х. н., доцент

Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Аннотация. В работе описаны различные виды стрессов которые встречаются в коневодстве, стадии развития стресс-реакции и ее влияние на здоровье и функциональное состояние спортивной лошади, ее работоспособность во время тренинга и участия в соревнованиях. Разработаны рекомендации по повышению стрессоустойчивости лошадей во время участия в соревнованиях.

В качестве материала для проведения исследований были использованы результаты различных методик тренинга спортивных лошадей, материалы исследований по видам стресса которые встречаются в коневодстве и их влияния на спортивных лошадей во время подготовки и участия в соревнованиях.

В ходе исследования было установлено, что во время тренинга и участия в соревнованиях организм лошади постоянно сталкивается с воздействием различных стресс-факторов, которые негативно влияют на его функциональное состояние и спортивную работоспособность.

С целью повышения стрессоустойчивости лошадей в условиях соревновательной деятельности необходимо: четко и неуклонно придерживаться всех зоотехнических условий содержания; во время тренинга лошадей постепенно увеличивать нагрузки, сложность упражнений; учитывать необходимость развития не только физических качеств лошадей, но уделять внимание также вопросам их психологической подготовки к соревнованиям.

Ключевые слова: лошадь, стресс, спортивная работоспособность, тренинг спортивных лошадей.

KINDS OF STRESS AND ITS INFLUENCE ON SPORT HORSES

Kabasova I.O., post-graduate student,

Kabasova@ukr.net

Petrushko N.P., candidate of agricultural science, associate professor

Kharkiv State Zooveterinary Academy, Kharkiv

Summary. The different types of stress that are common in horse-breeding, stages of stress-reaction and its influence on sport horses' health and functional state, their efficiency during trainings and competitions have been described in the article. The suggestions on the stress resistance improvement during competitions have been given.

We have used the results of different sport horses' training methods, information on the kinds of stress that are common in horse-breeding and its influence on sport horses during horse preparations for competitions and during the participation in the competitions.

It has been found out during the investigation, that there are different stress-factors while training and taking part in competitions, that have a negative influence on the functional state and sport efficiency of horses.

It is necessary to improve stress resistance during the competitions: to follow all the zootechnical rules of horse-breeding; to improve gradually the sport requirements and complexity of exercises during trainings; to pay attention to the psychological training of horses before competitions.

Key words: horse, stress, sporting capacity, training of sport horses.
